

**Міністерство освіти і науки України
АКАДЕМІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ**

ЮРКОВСЬКИЙ Дмитро Юрійович

УДК 351.86(477):327

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Академії муніципального управління Міністерства освіти і науки України (м. Київ).

Науковий керівник - доктор наук з державного управління, професор
СІЦІНСЬКИЙ Анатолій Станіславович,
Національний університет державної податкової
служби України (м. Ірпінь),
професор кафедри цивільного права та процесу.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ІВАШОВА Людмила Миколаївна,
Університет митної справи та фінансів
(м. Дніпропетровськ),
професор кафедри державного управління
та митної справи;

кандидат наук з державного управління
МЕДВІДЬ Анатолій Петрович,
Інститут державного управління у сфері цивільного
захисту Державної служби України з надзвичайних
ситуацій (м. Київ),
заступник начальника.

Захист відбудеться *11 березня 2016 р. о 16 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01 в Академії муніципального управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 01042, м. Київ, вул. Івана Кудрі, 33, к. 220.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Академії муніципального управління (01042, м. Київ, вул. Івана Кудрі, 33).

Автореферат розісланий *9 лютого 2016 р.*

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О.Я. Немирівська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стратегічні підходи до процесу забезпечення та здійснення зовнішньополітичної діяльності набули в ХХІ ст. універсального змісту в контексті актуалізації світових глобальних викликів і загроз, зокрема: анексії чужих територій, тероризму, транскордонної організованої злочинності, контрабанді зброї, наркотрафіку, сепаратизму та їх поширенням через кордони багатьох країн світу.

Неоголошена військова агресія Російської Федерації проти України та повна окупація території Автономної Республіки Крим призвели до створення у світі нової геополітичної ситуації. Непередбачувана, агресивна політика великої ядерної держави, що відмовляється діяти згідно з міжнародним правом і здійснює на свою користь переділ державних кордонів, завдала руйнівного удару по всьому світовому порядку, що склався після Другої світової війни.

Вітчизняна система забезпечення національної безпеки України виявилася неготовою ефективно протистояти новому типу збройної агресії. Послаблення державних інститутів, спотворення основних механізмів державного управління, які мали забезпечувати верховенства права і неухильне дотримання законодавства, нерозв'язаність протягом тривалого часу гострих проблем соціально-економічного і гуманітарного розвитку створили підґрунтя для зовнішнього втручання у справи України.

Для Української держави підвищення ефективності функціонування механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності набуває дедалі більшої актуальності в загальному процесі, пов'язаного з посиленням впливу проросійських сил, наявністю сепаратистських і екстремістських настроїв у південно-східних областях держави, що мають наміри переглянути належність частини державної території України.

Ще одним аргументом на користь актуальності дослідження є те, що головним чинником впливу на діяльність суб'єктів зовнішньополітичної діяльності України залишається пряма та опосередкована дія Російської Федерації, зокрема: гібридна війна проти України, анексія Криму, бойові дії на сході країни. Отже, перед Україною стоять безпосередні виклики національній безпеці в зовнішньополітичній сфері, що пов'язані з військовою агресією з боку Російської Федерації на суверенну територію України. Ці безпекові виклики зумовлюють необхідність проведення радикальних євроінтеграційних реформ та побудови нових інституцій і перезавантаження всієї системи державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України.

Стратегічні підходи до процесу комплексного реформування системи забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері закладені в Стратегії національної безпеки України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, що спрямована на створення якісно нового зовнішньополітичного позиціонування України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки, де пріоритетними напрямками є: формування мережі союзництва як з окремими державами та регіональними організаціями й ініціативами (шляхом укладення угод про спільну оборону або військову допомогу), так і з міжнародними

безпековими організаціями (шляхом участі у механізмах колективної безпеки); удосконалення зовнішньополітичної діяльності України у сфері гарантування національної безпеки держави, яка буде спиратися на політику європейської і євроатлантичної інтеграції та здійснюватися на різних рівнях – глобальному, регіональному, субрегіональному; розвиток Міністерства закордонних справ України, що буде спрямовуватися на формування зовнішньополітичного відомства європейського зразка, забезпеченого необхідними для ефективного просування національних інтересів держави ресурсами і можливостями.

У процесі дослідження використовувалися роботи українських і зарубіжних учених, у яких визначені основоположні засади державного управління та його механізмів, зокрема В.Б.Авер'янова, Г.В.Атаманчука, В.Д.Бакуменка, О.І.Дачія, І.О.Драгана, Л.М.Івашової, Т.В.Іванової, В.В.Корженка, О.Б.Коротич, М.І.Круглова, Н.М.Мельтюхова, П.І.Надолішнього, Р.М.Рудніцької, О.М.Стельмаха, Ю.О.Тихомірова та ін.

Важливе значення для вирішення поставлених у дисертації завдань мають теоретичні та методологічні складові державного управління забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері, що містяться в дослідженнях українських науковців, зокрема: О.С.Бодрука, В.П.Горбуліна, І.І.Мусієнка, А.П.Медвідя, В.І.Почепцова, А.А.Падеріна, Г.М.Перепелиці, Т.С.Стародуб, Г.П.Ситника, А.С.Сіцінського, О.М.Суходолі та ін.

Аналізу теоретичних і прикладних аспектів механізмів здійснення зовнішньополітичної діяльності повноважень органів державної влади, задіяних у цій сфері, присвячені роботи М.М.Білоусова, С.М.Войцеховської, А.І.Веселовського, І.А.Домбровського, І.А.Грицяка, А.З.Гончарука, В.В.Кравченка, К.А.Кононенка, О.О.Рафальського, Є.А.Тихонова, І.А.Храбана, О.Г.Цветкова, Л.Д.Чекаленко, В.О.Чалого, Г.М.Яворської та ін.

Водночас дослідження, у яких із позицій системного підходу розглядаються державно-управлінські аспекти комплексної проблеми забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері в цілому та механізмів здійснення зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії зокрема, практично відсутні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. В основу дисертації покладено результати досліджень і розробок, отримані автором за безпосередньої участі у виконанні науково-дослідної роботи Академії муніципального управління в межах планового комплексного наукового проекту за темою “Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування” (ДР № 0108U008164), у контексті якої автором визначено пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Крім того, в основу дисертації покладено результати досліджень, отримані дисертантом за безпосередньої участі в науково-дослідній роботі “Стратегічний менеджмент: стратегії публічного управління” (ДР № 0115U004068) Національної академії державного управління при Президентові України, у межах якої автором обґрунтовано шляхи

вдосконалення політико-дипломатичного та безпекового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України та розроблення практичних рекомендацій органам державної влади щодо підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави в умовах зовнішньої агресії.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких *завдань*:

- провести системний аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, нормативно-правової бази щодо сутності, завдань та механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії;
- визначити та охарактеризувати механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії;
- розкрити зміст безпосередніх викликів національній безпеці України у зовнішньополітичній сфері;
- виявити проблемні питання державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії;
- проаналізувати досвід функціонування Європейської служби зовнішньополітичної діяльності;
- запропонувати пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії;
- розробити структурно-функціональну модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення політико-дипломатичного та безпекового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Об'єкт дослідження – зовнішньополітична діяльність України.

Предмет дослідження – механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційної роботи слугувала сучасна теорія державного управління у сфері національної безпеки, міжнародно-правові акти з питань безпеки, законодавчі та нормативно-правові акти України – Конституція та закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із питань вироблення та реалізації державної політики національної безпеки в зовнішньополітичній сфері.

В основу дисертаційного дослідження покладені принципи і головні категорії діалектичного пізнання соціальних явищ і процесів, а також системний, індуктивний, дедуктивний, функціональний та інші теоретичні методи як

філософського, загальнонаукового, так і конкретно-наукового характеру. За допомогою логіко-семантичного методу вдосконалено понятійний апарат наукового дослідження.

Для висвітлення проблем розвитку законодавства щодо правового статусу суб'єктів і об'єктів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України й організаційно-правового аспекту діяльності органів державної влади з цього питання застосовані історичний та компаративний методи.

Порівняльно-правовий та історико-правовий методи використовувалися в процесі дослідження й аналізу європейського досвіду зовнішньополітичної діяльності; системний підхід застосовувався для висвітлення стану наукової розробки проблем державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії; метод класифікації та експертного оцінювання – для систематизації безпосередніх викликів і загроз національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері, що пов'язані із зовнішньою агресією; метод моделювання – під час розробки структурно-функціональної моделі механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії; екстраполяції та прогнозування – для розроблення рекомендацій і пропозицій органам державної влади України щодо визначення перспективних напрямів та шляхів удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці державного управління комплексним дослідженням механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, у якому виявлено безпосередні виклики національній безпеці в зовнішньополітичній сфері та проблеми здійснення зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення механізмів державного управління у цій сфері, а також розроблення науково-практичних рекомендацій органам державної влади України щодо підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави.

У дисертаційній роботі:

уперше:

– розроблено структурно-функціональну модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії шляхом виділення та закріплення за відповідними структурними блоками пріоритетних напрямів діяльності щодо реалізації механізмів державного управління у цій сфері, серед яких: модернізація конституційно-правового забезпечення зовнішньополітичної діяльності держави; проведення комплексної інвентаризації чинних угод і домовленостей у сфері зовнішніх відносин із Російською Федерацією; завершення договірно-правового оформлення державного кордону України із суміжними державами; забезпечення взаємодії та координації щодо зовнішньополітичної діяльності

державних органів та посадових осіб, наділених повноваженнями у сфері зовнішньої політики і міжнародних відносин;

удосконалено:

– систему принципів зовнішньополітичної діяльності України, що базується на суверенній рівності держав, територіальній цілісності, непорушності державних кордонів і підтримання мирного та взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права шляхом її доповнення принципами мирного врегулювання конфлікту та подолання його руйнівних наслідків, відновлення територіальної цілісності країни, забезпечення єдиного юридичного статусу державного кордону України на всій його протяжності, захисту життєво важливих національних інтересів України та дотримання прав людини, відкритості й послідовності зовнішньої політики;

– механізм державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії шляхом посилення його безпекового аспекту в напрямі розвитку системи політико-дипломатичних, воєнних та спеціальних (таємних) заходів, що вживаються органами державної влади, які в межах своїх повноважень залучаються до виконання завдань щодо захисту національних інтересів у сфері безпеки з метою своєчасного реагування на повномасштабну напівприховану військову агресію, створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних державних кордонів;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категорійний апарат теорії державного управління сферами суспільного життя на основі визначення сутності механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії як комплексу організаційних, правових, політико-дипломатичних, безпекових та інших заходів, спрямованих на здійснення зовнішньополітичної діяльності держави в умовах зовнішньої агресії, що передбачає координацію та взаємодію компетентних органів державної влади України у сфері зовнішніх зносин щодо забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів України, реалізації її політичних, торговельно-економічних та інших національних інтересів, а також відновлення територіальної цілісності Української держави;

– підходи до реалізації механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, що спрямовані на вирішення проблемних питань безконфліктними шляхами їх врегулювання, а саме: політичний (механізм переговорів та погоджень, комплекс політико-дипломатичних заходів, спрямованих на протидію територіальним претензіям та відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних державних кордонів); правовий (застосування нових нормативно-правових механізмів, укладення міжнародних договорів України стосовно організації спільного з суміжними державами патрулювання державного кордону та контролю в пунктах пропуску через державний кордон);

адміністративний (організаційне й організаційно-правове забезпечення, створення спільних із суміжними країнами контактних груп для забезпечення колективної (коаліційної) безпеки в умовах гібридних війн); контрольно-наглядовий (механізми моніторингу і міжнародного арбітражу для врегулювання юридичного статусу спільних ділянок державного кордону).

Практичне значення одержаних результатів. Результати дисертаційного дослідження дають можливість розв'язати теоретичні проблеми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України, створити основи для подальшого поглибленого наукового вивчення зазначеної тематики, що сприятиме підвищенню ефективності механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України щодо забезпечення національної безпеки.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження були використані:

– Центром адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу під час підготовки науково-практичних рекомендацій органам виконавчої влади у сфері зовнішніх відносин і підготовки навчально-методичних комплексів, посібників та навчальних програм підвищення рівня професійної компетенції державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань здійснення зовнішньополітичної діяльності України та дотримання європейських стандартів у цій сфері. Зокрема, напрацювання дисертанта використані в процесі підготовки навчальних посібників “Європейська інтеграція”, “Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура та відносини з Україною”; навчально-методичного комплексу “Європейська інтеграція та євроатлантичне співробітництво України” (акт про впровадження від 26 березня 2015 р. № 03/94-15);

– Воєнно-дипломатичною академією імені Євгенія Березняка під час обґрунтування теоретичних положень з врегулювання питань дипломатичної діяльності у військовій сфері за напрямками: підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави щодо зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки України; неухильного дотримання чинних міждержавних договорів та угод, які регламентують питання зовнішніх зносин держави, що пов'язані з міжнародною безпекою та міжнародним співробітництвом у військовій сфері (довідка про впровадження від 8 квітня 2015 р. № 222/ВА/287);

– Науково-дослідним інститутом Державної прикордонної служби України під час обґрунтування теоретичних положень, висновків і пропозицій реалізації Концепції розвитку Державної прикордонної служби України з питань міжнародно-правового забезпечення, зокрема: ужиття політико-дипломатичних заходів щодо створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності Української держави, реінтеграції тимчасово окупованих та неконтрольованих територій, формування ефективної системи гарантій національної безпеки (акт про впровадження від 26 травня 2015 р. № 17/257).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, розробки і

впровадження дисертаційної роботи є результатом самостійно проведених досліджень автора. У дисертації не використовувались положення, що належать співавторам, разом з якими були підготовлені окремі наукові публікації.

Апробація результатів дисертації. Ключові положення і результати дисертаційного дослідження оприлюднені автором на кількох науково-практичних конференціях, зокрема: “Тринадцяті осінні юридичні читання” (Хмельницький, 2014); “Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України” (Хмельницький, 2014); “Публічне управління: шляхи розвитку” (Київ, 2014); “Сучасні проблеми державного та муніципального управління” (Київ, 2015); “Інституційне забезпечення кадрової політики в державному управлінні: становлення та розвиток” (Київ, 2015).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 11 наукових праць, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України з державного управління, 1 стаття в зарубіжному виданні та 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 210 сторінок, з них 185 – основного тексту. Робота містить три рисунки в основному тексті та три додатки. Список використаних джерел налічує 136 найменувань, у тому числі чотири іноземною мовою.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, висвітлено зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами і темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну, особистий внесок здобувача, практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо їх апробації, а також публікацій, структури та обсягу дисертації.

У **першому розділі** – *“Теоретичні основи дослідження механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії”* – досліджено поняття, сутність механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, його система та охарактеризовано механізми державного управління в цій сфері.

У розділі зазначається, що основи теорії державного управління загалом і теорія державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії перебувають на стадії розробки. Увага вітчизняних науковців зосереджена на обґрунтуванні теоретико-правових основ формування та реалізації механізмів державного управління в окремих сферах суспільного життя: політичній, соціальній, економічній тощо. Разом із тим, в галузі науки державного управління проблема формування дієвих механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах

зовнішньої агресії, з позицій системного підходу, лишилась поза увагою дослідників. Не виробленою лишається загальноприйнята позиція щодо понятійно-категоріального апарату стосовно державного управління до сфери зовнішньополітичної діяльності. Узагальнення теоретичних положень державного управління дало змогу виявити, що, попри наявність ґрунтовних досліджень, які проводилися стосовно дипломатії та міжнародних відносин у контексті забезпечення національної безпеки держави, концепція формування дієвих механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії не набувала розвитку як предмет наукового дослідження.

Згідно зі ст. 18 Конституції України зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства на основі загальноєвропейських принципів і норм міжнародного права. Тому з метою забезпечення національних інтересів і безпеки України її зовнішньополітична діяльність передбачає виконання найважливіших завдань, серед яких: затвердження і розвиток України як незалежної, демократичної держави; забезпечення стабільності міжнародного становища України; збереження територіальної цілісності держави та недоторканності її кордонів; уключення національного господарства у світову економічну систему для його повноцінного економічного розвитку, забезпечення громадян і підвищення добробуту народу; захист прав та інтересів громадян України, її юридичних осіб за кордоном; створення умов для підтримки контактів із вихідцями з України та громадянами України, які мешкають в інших країнах, надання їм допомоги згідно з міжнародним правом.

Проведений аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників дав змогу сформулювати поняття “механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії” як комплекс організаційних, політичних, правових, політико-дипломатичних, безпекових та інших заходів, спрямованих на здійснення зовнішньополітичної діяльності держави в умовах зовнішньої агресії, що передбачає координацію та взаємодію компетентних органів державної влади України у сфері зовнішніх відносин щодо забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів України, реалізації її політичних, торговельно-економічних та інших національних інтересів, а також відновлення територіальної цілісності Української держави, реінтеграції тимчасово окупованих та неконтрольованих територій.

Обґрунтовано й охарактеризовано механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, а саме: організаційний, політичний, правовий, політико-дипломатичний, безпековий. Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії застосовуються з метою: недопущення посягань на державну територію України; попередження та нейтралізації зовнішніх викликів і загроз національній безпеці України в

зовнішньополітичній сфері; удосконалення нормативно-правової бази регулювання міждержавних відносин України з іншими країнами; формування ефективної системи міжнародних гарантій національної безпеки та універсального договору про гарантії безпеки неядерним державам, що має містити чіткий перелік обов'язків країн-гарантів і санкцій у разі його порушення; створення дієвої системи моніторингу за подіями на Кримському півострові й на кордоні з РФ із залученням іноземних спостерігачів і спостерігачів від міжнародних організацій; формування мережі особливих партнерств у сфері безпеки й оборони з окремими державами та міжнародними безпековими організаціями; створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів.

У **другому розділі** – *“Формування механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії: стан в Україні та європейський досвід”* – досліджуються питання нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України, розкрито зміст безпосередніх викликів національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері, аналізуються проблемні питання державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії та особливості функціонування Європейської служби зовнішньополітичної діяльності.

Зазначимо, що вітчизняні дослідники консолідовані у тому, що міжнародні і конституційні норми щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності держави за допомогою відповідних органів державної влади шляхом визначення законами України стали базовими для нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України. Проте, незважаючи на поглиблення конституційно-правового забезпечення зовнішньополітичної діяльності держави, виконання її зовнішньополітичної функції приводить до виокремлення специфічного зовнішньополітичного процесу, який пов'язаний із прийняттям політичних рішень у сфері зовнішньої політики та базується на низці факторів об'єктивного і суб'єктивного характеру. При цьому, в сучасних умовах зовнішньої агресії останні мають значний як конструктивний, так і деструктивний потенціал.

Встановлено, що розширення і поглиблення міжнародних відносин України на міжнародному рівні з державами–членами міжнародного співтовариства, а також поглиблення інтеграції України в міжнародну політику, економіку та інші сфери міждержавного співробітництва, зокрема в рамках Європейського Союзу, обумовлює необхідність удосконалення організаційно-правового забезпечення державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України щодо гарантування національної безпеки держави, а саме: поглиблення конституційно-правового забезпечення зовнішньополітичної діяльності держави; удосконалення механізму координації зовнішньополітичної діяльності державних органів та посадових осіб, наділених повноваженнями у сфері зовнішньої політики і міжнародних відносин та забезпечення

національної безпеки в зовнішньополітичній сфері; підвищення злагодженості функціонування механізму реалізації зовнішньої політики держави в умовах зовнішньої агресії; проведення комплексної інвентаризації чинних угод і домовленостей у сфері зовнішніх відносин із Російською Федерацією.

Проведений аналіз воєнно-політичної ситуації в державі дає підстави стверджувати про наявність безпосередніх зовнішніх і внутрішніх викликів національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері, що пов'язані з воєнно-політичною нестабільністю в державі, яка створює загрозу посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність.

За результатами проведеного аналізу визначено, що проблемними питаннями державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії є: недосконалість національного законодавства; низька ефективність політико-дипломатичних заходів щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності; недостатня ефективність оборонного, стратегічного планування та кризового управління щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності України тощо.

Проаналізовано досвід функціонування Європейської служби зовнішньополітичної діяльності, що дало змогу визначити пріоритетні напрями здійснення зовнішньополітичної діяльності України та запропонувати шляхи підвищення ефективності діяльності органів державної виконавчої влади у сфері зовнішніх зносин. Проведений аналіз показав, що Європейська служба зовнішньополітичної діяльності являє собою інноваційний, експериментальний орган управління у сфері зовнішньої політики інтеграційного об'єднання, покликаний синтезувати позиції його учасників, оптимізувати наявні засоби та виступати від його імені у взаємодії із зовнішнім світом, не підміняючи при цьому первинних функцій національних дипломатичних відомств. Створення такої структури обумовлено трансформацією сучасних концепцій зовнішніх зносин у контексті формування багатополлярної системи міжнародних відносин, необхідністю ефективного скоординованого механізму співробітництва держав ЄС з іншими світовими державами задля подолання і попередження сучасних викликів та загроз європейській і світовій безпеці. До повноважень Служби належить координація сфер, які не є типовими для дипломатичного відомства України (кризове регулювання, планування цивільно-військових операцій), при цьому, що такий орган управління позбавлений низки класичних функцій, у тому числі функцій консульської підтримки та візового забезпечення.

У третьому розділі – *“Удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії”* – запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії та шляхи вдосконалення політико-дипломатичного та безпекового механізмів державного управління у цій сфері.

Розкрито та охарактеризовано зміст п'яти пріоритетних напрямів удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Перший стосується перетворення Дипломатичної служби України на ефективний інструмент

держави щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності. Другий передбачає реформування системи забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері. Третій має бути спрямований на формування сучасної парадигми зовнішньополітичної репутаційної діяльності України. Четвертий напрям передбачає вдосконалення механізму нормативно-правового регулювання зовнішньополітичної діяльності України в особливий період. П'ятий доцільно спрямувати на взаємодію з експертним середовищем і залучення недержавних організацій та громадськості до систематичних і неупереджених політико-дипломатичних заходів з актуальних питань зовнішньополітичної діяльності України.

Розроблено структурно-функціональну модель механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, яка спрямована на виконання державно-управлінських завдань щодо підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави, зокрема зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері.

Обґрунтовано, що для здійснення зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії щодо відновлення територіальної цілісності Української держави, реінтеграції тимчасово окупованих та неконтрольованих територій, підвищення обороноздатності й забезпечення національної безпеки України необхідно вдосконалити політико-дипломатичний і безпековий механізми державного управління у цій сфері. Зокрема, політико-дипломатичний механізм передбачає реалізацію шляхом: зміцнення політичного діалогу з широкого спектра зовнішньополітичних і безпекових питань; формування мережі союзництва як з окремими державами, так і з міжнародними безпековими організаціями; залучення політичної, військової, гуманітарної та іншої підтримки України з боку ЄС і США; організації переговорного процесу щодо розширення формату Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ на українсько-російському державному кордоні; імплементації міжнародних проєктів і програм із питань безпеки державного кордону з Російською Федерацією; формування правового інструментарію для звернення до Міжнародного Суду ООН щодо припинення (засудження) військової агресії Російської Федерації проти України тощо.

Визначено, що безпековий механізм державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії – це комплекс політико-дипломатичних і військових заходів, що вживаються органами державної влади, які в межах своїх повноважень залучаються до вирішення завдань політики національної безпеки в зовнішньополітичній сфері, з метою мінімізації загроз державному суверенітету, забезпечення адекватного реагування на повномасштабну напівприховану військову агресію Російської Федерації проти України, створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів.

Запропоновано політичні, дипломатичні та військові шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Політичні шляхи передбачають регулювати відносини України з іншими державами і народами відповідно до потреб, цілей і принципів внутрішньої та зовнішньої політики, спрямованих на забезпечення політико-дипломатичної підтримки світової спільноти прагненням України забезпечити суверенітет, територіальну цілісність та недоторканість державних кордонів України.

Дипломатичні шляхи передбачають ужиття комплексу дипломатичних мирних заходів, спрямованих на врегулювання конфлікту в Луганській і Донецькій областях, повернення тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м.Севастополь під суверенітет і юрисдикцію України та недопущення порушення конституційних прав громадян України на цих територіях.

Військові шляхи передбачають ужиття комплексу системних військових і спеціальних заходів, що запроваджуються силами безпеки та оборони України для ведення бойових дій у рамках проведення антитерористичної операції, спрямованих на відновлення контролю над частиною українсько-російського державного кордону, що була тимчасово захоплена терористичними й екстремістськими організаціями; розгортання, забезпечення функціонування та захист військовими силами і засобами контрольних пунктів в'їзду-виїзду в смузі безпеки вздовж лінії розмежування в межах Луганської і Донецької областей.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та вирішено актуальне завдання щодо науково-теоретичного обґрунтування змісту механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, проаналізовано їх сучасний стан та розроблено науково-практичні рекомендації органам державної влади України щодо підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави. Досягнута мета і вирішені завдання дослідження дають підстави сформулювати такі висновки та пропозиції.

1. Проведений аналіз теоретико-методологічних аспектів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії свідчить про нагальну потребу в інтеграції зусиль науковців усіх галузей наук, політиків, управлінців, військових експертів, громадян у напрямі активного наукового пошуку нових ідей, політичних та державно-управлінських рішень у контексті осмислення сучасних поглядів на сутність, напрями, шляхи, засоби, способи та методи захисту національних інтересів у зовнішньополітичній сфері.

На підставі проведення системного аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, нормативно-правової бази щодо сутності, завдань та механізмів реалізації державного управління у сфері зовнішньополітичної

діяльності України в умовах зовнішньої агресії виявлено, що сучасна зовнішня політика спрямована на виконання найважливіших завдань, серед яких: затвердження і розвиток України як незалежної, демократичної держави; забезпечення стабільності міжнародного становища України; збереження територіальної цілісності держави та недоторканності її кордонів; включення національного господарства у світову економічну систему; захист прав та інтересів громадян України, її юридичних осіб за кордоном; створення передумов для підтримки контактів із громадянами України, які проживають за кордоном і вихідцями з України, надання їм допомоги згідно з міжнародним правом; відновлення зовнішньополітичної репутації України як прогнозованої дієздатної держави.

Визначено, що державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України – це організуючий, цілеспрямований вплив органів державної влади на зовнішньополітичну сферу на основі беззастережного дотримання принципів міжнародного права, Статуту ООН та інших міжнародно-правових актів суб'єктами зовнішньополітичної діяльності держави з метою забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного та взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства.

2. Аналіз наукової літератури з питань реалізації політики у сфері зовнішніх зносин та забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері дав змогу визначити поняття “механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії”, що розуміється як комплекс організаційних, правових, політико-дипломатичних, безпекових та інших заходів, спрямованих на здійснення зовнішньополітичної діяльності держави в умовах зовнішньої агресії, що передбачає координацію та взаємодію компетентних органів державної влади України у сфері зовнішніх зносин щодо забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів України, реалізації її політичних, торговельно-економічних та інших національних інтересів, а також відновлення територіальної цілісності Української держави, реінтеграції тимчасово окупованих та неконтрольованих територій.

Обґрунтовано та охарактеризовано механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, а саме: організаційний, передбачає реформування інституту зовнішніх зносин та військово-дипломатичної служби; політичний, спрямований на створення сприятливих зовнішньополітичних умов для формування ефективної системи міжнародної безпеки; правовий, зорієнтований на удосконалення національної нормативно-правової бази регулювання міждержавних відносин для забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері; безпековий, передбачає прогнозування й оцінювання джерел, цілей та характеру викликів, ризиків та загроз національній безпеці в зовнішньополітичній сфері з метою протидії підривної пропаганді та спеціальним інформаційним операціям іноземних держав проти України, упередження намагань маніпулювати

суспільною свідомістю шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації, сприяння формуванню національної ідентичності; удосконалення функціонування розвідувальних, контррозвідувальних органів, зосередження їх діяльності на виявленні, попередженні та нейтралізації зовнішніх загроз національній безпеці тощо.

3. Розкрито зміст безпосередніх зовнішніх і внутрішніх викликів національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері. Зокрема, змістом безпосередніх зовнішніх викликів національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері є: незавершеність договірно-правового оформлення українсько-російського державного кордону; неврегульованість питань щодо дотримання режиму українсько-російського державного кордону; протиправне збільшення на анексованій території АР Крим військової присутності Російської Федерації; нарощування останньою поблизу кордонів України угруповань військ та озброєнь, які порушують співвідношення сил, що склалися; загроза прямої військової агресії Російської Федерації на суверенну територію України; зовнішній вплив спецслужб на кризові трансформаційні процеси в Україні; недостатня ефективність роботи існуючих структур і механізмів забезпечення міжнародної безпеки та глобальної стабільності.

Змістом безпосередніх внутрішніх викликів національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері є: повільне здійснення євроінтеграційних реформ у державі; падіння авторитету і рівня довіри до органів державної влади з боку населення Донецької і Луганської областей; вихід силових структур з-під контролю глави держави, державна зрада, антиконституційний переворот за підтримки співробітників іноземних спеціальних служб; захоплення приміщень органів державної влади і режимних об'єктів за підтримки співробітників іноземних спеціальних служб; втрата контролю над ділянкою українсько-російського державного кордону; діяльність сепаратистських, терористичних та екстремістських угруповань у прикордонних районах Донецької і Луганської областей; зниження ефективності роботи розвідувальних та контррозвідувальних органів України; неготовність структур сектора безпеки і оборони виконувати покладені на них завдання в особливий період; корупція.

4. На підставі проведеного аналізу виявлено, що проблемними питаннями державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії є: недосконалість національної законодавчої та нормативно-правової бази щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії; низька ефективність політико-дипломатичних заходів щодо прийняття та виконання державно-управлінських рішень у сфері здійснення зовнішньополітичної діяльності України; низька ефективність оборонного, стратегічного планування та кризового управління щодо забезпечення провадження зовнішньополітичної діяльності України; відсутність дієвого контролю за виконанням актів і доручень Президента України з питань зовнішньої політики й організації діяльності дипломатичної служби; недостатнє залучення недержавних організацій та громадськості до систематичних політико-дипломатичних заходів з актуальних питань зовнішньополітичної діяльності України тощо.

5. Проаналізовано досвід функціонування Європейської служби зовнішньополітичної діяльності, що дало змогу виявити характерну закономірність цього процесу. Остання полягає в тому, що інтеграція у сфері зовнішньої політики та безпеки є одним із найбільш амбітних і водночас найбільш суперечливих вимірів інтеграційних процесів у Європейському Союзі. Важливою стратегічною метою зовнішньої політики ЄС проголошено досягнення “ефективної багатосторонності”.

Установлено, що ідея щодо нової дипломатичної служби Європейського Союзу зумовлена трансформацією сучасних концепцій зовнішніх зносин у контексті формування багатополарної системи міжнародних відносин, необхідністю створення більш ефективного скоординованого механізму співробітництва держав ЄС з іншими світовими державами та регіонами задля подолання і попередження сучасних викликів та загроз європейській і світовій безпеці.

З’ясовано, що до повноважень останньої належить координація сфер, які не є типовими для дипломатичного відомства України (кризове регулювання, планування цивільно-військових операцій), при цьому, що така служба позбавлена низки класичних функцій, у тому числі функцій консульської підтримки та візового забезпечення, які держави-члени категорично відмовляються включати до компетенції служби.

6. На основі проведеного аналізу запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Перший напрям має бути спрямований на реформування та перетворення Дипломатичної служби України на ефективний інструмент держави щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності. Другий – на реформування системи забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері. Третій напрям передбачає формування сучасної парадигми зовнішньополітичної репутаційної діяльності України. Четвертий напрям має спрямовуватися на подальше удосконалення механізму нормативно-правового регулювання зовнішньополітичної діяльності України в особливий період. П’ятий – на взаємодію з експертним середовищем і залучення недержавних організацій та громадськості до систематичних і неупереджених політико-дипломатичних заходів з актуальних питань зовнішньополітичної діяльності України.

7. Розроблено структурно-функціональну модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, зміст якої полягає у створенні дієвих державно-управлінських механізмів, що має забезпечити реалізацію зовнішньої політики України, спрямованих на вирішення проблемних питань національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері, забезпечення неухильного дотримання чинних міждержавних договорів, угод, які пов’язані з міжнародною безпекою та міжнародним співробітництвом, що дасть можливість забезпечити інтеграцію України до Європейського Союзу та нового зовнішньополітичного позиціонування держави у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки. Сутність запропонованої моделі полягає у виділенні та закріпленні за

відповідними структурними блоками пріоритетних напрямів діяльності щодо вдосконалення механізмів державного управління у цій сфері, серед яких: модернізація конституційно-правового забезпечення зовнішньополітичної діяльності держави; проведення комплексної інвентаризації чинних угод і домовленостей у сфері зовнішніх відносин із Російською Федерацією; завершення договірно-правового оформлення державного кордону України із суміжними державами; забезпечення взаємодії та координації щодо зовнішньополітичної діяльності державних органів та посадових осіб, наділених повноваженнями у сфері зовнішньої політики і міжнародних відносин.

8. Обґрунтовано шляхи вдосконалення політико-дипломатичного і безпекового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Зокрема, політико-дипломатичний механізм передбачає комплекс політичних і дипломатичних заходів у сфері зовнішніх зносин, спрямований на створення сприятливих зовнішньополітичних умов для формування ефективної системи гарантій національної безпеки, що забезпечить захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканність державного кордону України, а також відновлення територіальної цілісності Української держави. Такий механізм реалізується шляхом: зміцнення політичного діалогу з широкого спектра зовнішньополітичних і безпекових питань, поступової конвергенції у сфері зовнішньої і безпекової політики; формування мережі союзництва як з окремими державами, так і з міжнародними безпековими організаціями; організації переговорного процесу щодо розширення формату Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ, що організовує свою діяльність на українсько-російському державному кордоні; активізації політичного діалогу з Російською Федерацією за умов повернення Росії у відносинах з Україною в міжнародно-правове поле, виведення російських військових підрозділів з окупованих нею територій України, відшкодування завданих втрат та відновлення територіальної цілісності України тощо.

Запропоновано політичні, дипломатичні та військові шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Політичні шляхи передбачають ужиття комплексу суспільно-політичних заходів (політичні та експертні консультації, міжнародні конференції тощо), які сприятимуть врегулюванню відносин України з іншими державами відповідно до потреб, цілей і принципів внутрішньої та зовнішньої політики, спрямованих на забезпечення політико-дипломатичної підтримки світової спільноти прагненням України забезпечити суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність державних кордонів України. Дипломатичні шляхи передбачають ужиття комплексу заходів (підготовка до проведення та проведення переговорів, консультацій та зустрічей з впливовими політичними діячами провідних країн світу), спрямованих на врегулювання конфлікту в Луганській та Донецькій областях, повернення тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м.Севастополя під суверенітет і юрисдикцію

України та недопущення порушення конституційних прав громадян України на цих територіях. Військові шляхи передбачають ужиття комплексу системних військових та спеціальних заходів (оперативно-службових, розвідувальних, контррозвідувальних), що вживаються силами безпеки та оборони України для ведення бойових дій у рамках проведення антитерористичної операції, спрямованих на відновлення контролю над частиною українсько-російського державного кордону, що була тимчасово захоплена терористичними та екстремістськими організаціями.

9. Основні наукові результати дисертаційного дослідження дають підстави запропонувати практичні рекомендації органам державної влади щодо підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх зносин в умовах зовнішньої агресії, зокрема:

– Адміністрації Президента України розробити проект базового Закону України “Про основні напрями зовнішньої політики та зовнішньополітичної діяльності України”. У проекті Закону слід визначити засади, головні напрями і пріоритети зовнішньої політики держави на новому етапі; закріпити систему функцій і механізмів здійснення зовнішньої політики (у тому числі ліквідувати дублювання функцій у розробці та реалізації зовнішньополітичних рішень; установити, що координацію діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх відносин у мирний час здійснює винятково МЗС; визначити конкретні механізми координації в особливий період);

– Апарату Ради національної безпеки і оборони України розробити проект Указу Президента України “Про заходи підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави в умовах зовнішньої агресії”, що дасть змогу розв’язати низку проблем щодо здійснення зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії;

– Міністерству закордонних справ України підготувати та внести зміни і доповнення до Закону України “Про Дипломатичну службу України”, привести його у відповідність із кращими європейськими практиками законодавчого забезпечення діяльності зовнішньополітичних відомств, зокрема щодо регламентування правового статусу та порядку присвоєння дипломатичних рангів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях:

1. Юрковський Д. Ю. Європейська інтеграція – стратегічний пріоритет зовнішньополітичної діяльності України [електронний ресурс] / Д. Ю. Юрковський // Державне управління : удосконалення та розвиток. – 2013. – № 10. – Режим доступу до журнвлу : [//www.dy.nauka.com.ua](http://www.dy.nauka.com.ua).

2. Юрковський Д. Ю. Сутність політико-дипломатичного механізму в сучасній зовнішньополітичній діяльності України / Д. Ю. Юрковський // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. Зб. наук. пр. – Вип. 1/2014. – К. : АМУ, 2014. – С. 342–351.

3. Юрковський Д. Ю. Безпекові пріоритети сучасної зовнішньополітичної діяльності України / Д. Ю. Юрковський // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 23. – С. 132–136.

4. Юрковський Д. Ю. Світовий досвід формування ефективних механізмів здійснення зовнішньополітичної діяльності / Д. Ю. Юрковський // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління». – Вип. 1. – К. : АМУ, 2015. – С. 184–192

5. Сицинский А. С. О содержательных и организационных аспектах управления процессом подготовки к проведению международных переговоров / А. С. Сицинский, Д. Ю. Юрковский // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 13/14. – С. 78–81. *Особистий внесок*: визначено основну стратегію переговорного процесу та механізмів її реалізації, що сприятиме захисту національних інтересів держави у сфері зовнішньополітичної діяльності.

Публікація у зарубіжному виданні:

6. Юрковский Д. Ю. Об особенностях государственного управления в сфере европейской интеграции Украины / Д. Ю. Юрковский // Вестн. ун-та “Туран” : науч. журн. (г. Алматы). – 2015. – Вып. 3 (67). – С. 179–184.

Тези доповідей на конференціях:

7. Юрковський Д. Ю. Особливості реалізації державної політики у зовнішньополітичній сфері України / Д. Ю. Юрковський // Актуальні проблеми юридичної науки : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. “Тринадцяті осінні юридичні читання” (м. Хмельницький, 14–15 листоп. 2014 р.) : [у 4 ч.]. – Хмельницький : Хмельниц. ун-т. упр. та права, 2014. – Ч. 3. – С. 143–144.

8. Юрковський Д. Ю. Пріоритетні питання політики України у зовнішньополітичній сфері / Д. Ю. Юрковський // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України : IV Всеукр. наук.-практ. конф. (18 листоп. 2014 р.) / Держ. прикордон. служба України ; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2014. – С. 82–83.

9. Юрковський Д. Ю. Основний пріоритет зовнішньополітичної діяльності України / Д. Ю. Юрковський // Публічне управління: шляхи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.) [у 2 т.] / [за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського]. – К.: НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 133–134.

10. Юрковський Д. Ю. Політико-дипломатичний механізм зовнішньополітичної діяльності України / Д. Ю. Юрковський // Сучасні проблеми державного та муніципального управління : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 3 квіт. 2015 р.) : [у 2 ч.] / за заг. ред. О. І. Дація, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової. – К. : АМУ, 2015. – Ч. 2. – С. 164–166.

11. Юрковський Д. Ю. Формування сучасної кадрової політики України – вимоги сьогодення / Д. Ю. Юрковський // Інституційне забезпечення кадрової політики у державному управлінні: становлення та розвиток : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 29 трав. 2015 р.) / [за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, А. І. Семенченка, С. В. Загороднюка]. – К. : НАДУ, 2015. – С. 48–50.

АНОТАЦІЇ

Юрковський Д. Ю. Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Академія муніципального управління, Київ, 2016.

У дисертаційній роботі вперше здійснено комплексне дослідження механізмів державного управління в сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, у якому виявлено безпосередні виклики національній безпеці в зовнішньополітичній сфері та проблеми забезпечення провадження зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення механізмів державного управління у цій сфері, а також розроблення науково-практичних рекомендацій органам виконавчої влади й установ у сфері зовнішніх зносин щодо зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

Визначено пріоритетні напрями та шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Ключові слова: державне управління, механізми державного управління, зовнішні зносини, зовнішньополітична діяльність, національна безпека у зовнішньополітичній сфері.

Юрковский Д. Ю. Механизмы государственного управления в сфере внешнеполитической деятельности Украины в условиях внешней агрессии. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Академия муниципального управления, Киев, 2016.

В диссертационной работе впервые проведено комплексное исследование механизмов государственного управления в сфере внешнеполитической деятельности Украины в условиях внешней агрессии, в котором выявлены непосредственные вызовы национальной безопасности во внешнеполитической сфере и проблемы обеспечения осуществления внешнеполитической деятельности Украины в условиях внешней агрессии для их дальнейшего решения путем совершенствования механизмов государственного управления в этой сфере, а также разработка научно-практических рекомендаций органам исполнительной власти и учреждений в сфере внешних сношений по укреплению обороноспособности и обеспечения национальной безопасности Украины во внешнеполитической сфере.

Определены приоритетные направления и пути совершенствования механизмов государственного управления в сфере внешнеполитической деятельности Украины в условиях внешней агрессии.

Ключевые слова: государственное управление, механизмы государственного управления, внешние сношения, внешнеполитическая деятельность, национальная безопасность во внешнеполитической сфере.

Yurkovskyy D. Yu. Public administration mechanisms in sphere of foreign policy of Ukraine in terms of foreign aggression. – Manuscript.

Ph.D. thesis in Public administration, speciality 25.00.02 – mechanisms of Public administration. – Academy of municipal administration, Kyiv, 2016.

In this thesis for the first time there was made a complex research of the Public administration mechanisms in sphere of foreign policy of Ukraine in terms of foreign aggression, which identified the immediate challenges to national security in foreign policy and the problem of providing foreign policy of Ukraine in terms of foreign aggression and their further solution by improvement mechanism of state administration and also development of research and practice recommendations for special institution of Ukraine in sphere of international relations and foreign diplomatic missions, that must assure protection of national interests, sovereignty, and territorial integrity of Ukraine.

Opened concept of the state administration mechanisms in sphere of foreign policy of Ukraine and in terms of foreign aggression, which are understanding as a complex organizational, legal, politico-diplomatic, security, directed to providing foreign policy of Ukraine in terms of foreign aggression, that provides coordination and cooperation the competent institution of Ukraine in sphere of international relations to ensure national security in the sphere of foreign policy to protect sovereignty, territorial integrity and immobility of the state border of Ukraine, the realization of political, trade, economic and national interests, restoration of territorial integrity of Ukraine, reintegration of the temporarily occupied and uncontrolled territories.

Proposed and characterized the state administration mechanisms in sphere of foreign policy of Ukraine and in terms of foreign aggression, namely: organizational, political, legal, politico-diplomatic, security.

Disclosed contents of immediate external and internal challenges for national security of Ukraine in sphere of foreign policy.

Analyzes the experience of the functioning of the European External Action Service, which helped to identify the characteristic pattern of this process, the essence of which, that the integration in the field of foreign and security policy it is very ambitious and also contradictory integration processes in the European Union.

The ways of improving political and diplomatic and security mechanisms of state control in the foreign policy of Ukraine in terms of foreign aggression. Proposed a political, diplomatic and military ways of improving the security mechanism of public administration in Ukraine's foreign policy in terms of external aggression.

Defined priority ways of improvement the state administration mechanisms in sphere of foreign policy of Ukraine in terms of foreign aggression.

Key words: Public administration, mechanisms of Public administration, international relations, foreign policy, national security in foreign policy.

Підписано до друку 04.02.2015 р. Формат 60 x 84/16.
Папір офс. Гарнітура Times New Roman. Друк-різографія.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 402-1.

Віддруковано з оригінал-макета у видавництві «ДКС центр»
04073, м. Київ, Куренівський провулок, 17, т/ф (044) 537-14-34